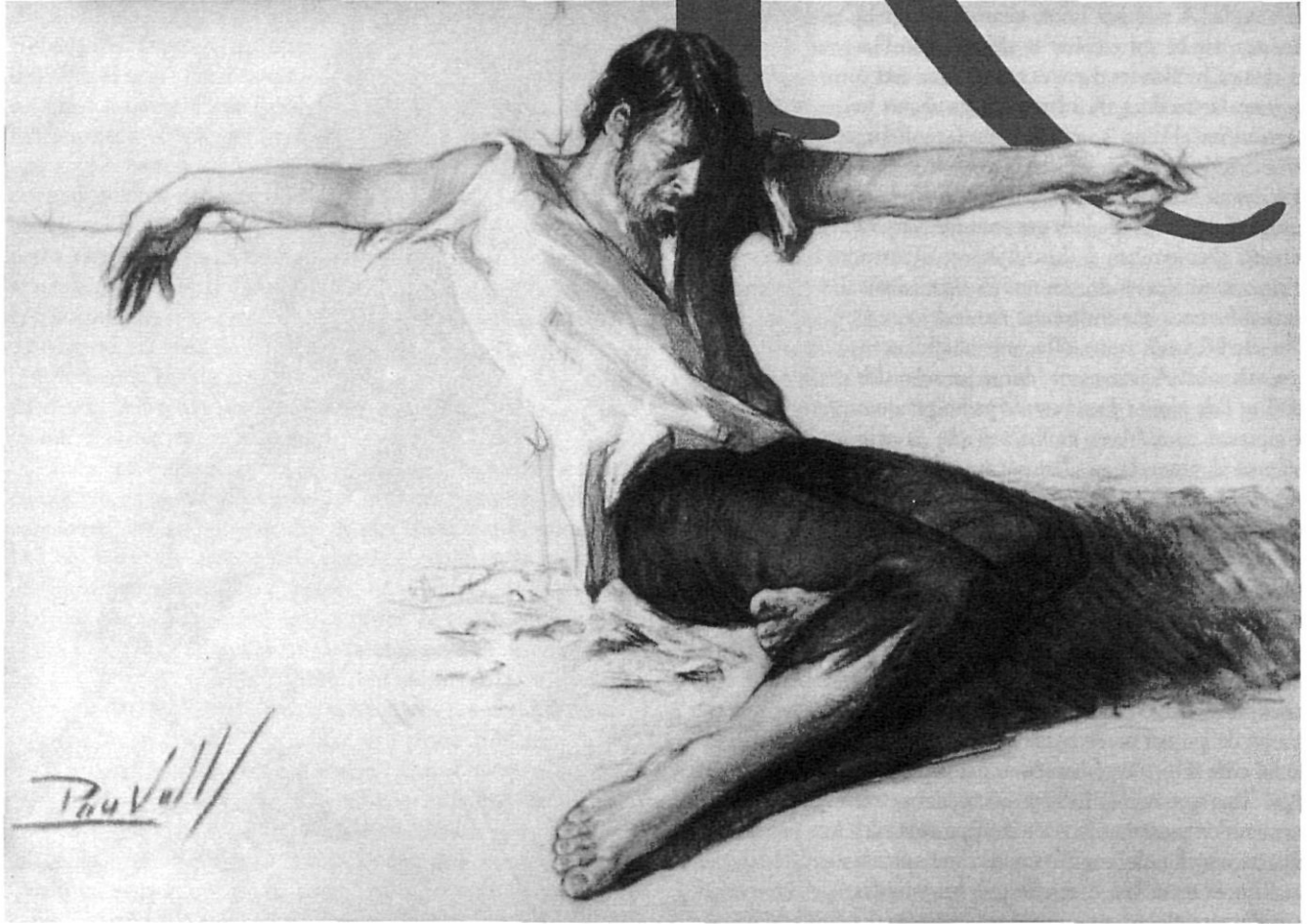

Fulls de la **R**evista

Il·lustracions de Pau Vall

Mirades

«És quan dormo que hi veig clar.»

J. V. Foix

Josep Agustí

Des de dins d'un dels blocs de pisos del carrer menys curt de la petita ciutat, un verd d'ulls es complau observant la porció de món il·luminada pel fanal més proper. La verdor d'ulls és acompanyada per un castany de cabells i una blancor de pell que es descobreix allí on no arriba el blau fosc de pijama; blau fosc que reposa sobre cos de dona. Tota ella és envoltada per la foscor que cap bombeta del pis no gosa esquinçar. El parpelleig dels ulls se li ha espaiat enormement, tant, que sense ella saber-ho, la suma de segons amb la mirada fixa, que la va convertir en la millor en els *concursos d'estar-se sense parpellejar* que organitzava amb la seva amiga Lúdia quan era adolescent, ha quedat amplament superada. A la mirada que

havia estat verda de prats de primavera, ara convertida al color de la gespa de les cases d'estiuig a l'hivern, els pocs anys que la separen d'aquells jocs se li fan d'una llargària oceànica. Ara no li agrada veure gent al carrer, per això el món vidre de finestra enllà el prefereix de matinada. A aquesta hora, quan mira per la finestra, també sol escoltar la ràdio. Quan l'ha encesa en brollen les darreres notes d'una cançó que no ha reconegut, a les quals ha seguit la lectura nasal d'un comunicat metereològic: «L'anticicló que ahir anunciàvem que abraçaria el país durant tota la setmana s'ha desviat al nord del continent africà. El fenomen que ens acompanyarà aquests dies serà un de ben diferent: a partir d'aquesta mateixa nit estarem sota els efectes d'una intensa borrasca que ens portarà ratxes de vent de fins els 90 km/h i precipitacions abundants i generalitzades. Aquestes seran de neu per sobre dels 800 m i de pluja i fins i tot de pedra per sota d'aquesta cota. Això és tot pel que fa a la informació metereològica. Tan sols resta desitjar-los que el que queda de nit i el nou dia siguin per vostès d'allò més resplandents».

Sota part de la pell coberta pel pijama blau fosc els pulmons s'eixamplen. De l'aire capturat pels ulls en treuen la força per convertir en combustible per la imaginació el pany de món que atrauen. El que imagina és la ciutat passades unes hores. La veu com l'escenari d'una cruenta guerra de la qual no en parlarà cap emissora de ràdio o de televisió ni cap diari. I d'això n'està tipa. Tipa que només hi hagi, una, dues o tres maneres de presentar la realitat. Tipa dels cecs que han perdut els seus ulls i miren amb mirada que no és seva. No li agrada que les mirades envaeixin el carrer perquè gairebé totes l'encaren amb la mateixa perspectiva, i aleshores el carrer ha de repartir entre molts l'única cara des de la qual és vist, i inevitablement s'empobreix. El carrer i totes les porcions de món demanen a crits ser admirades des de tots els seus perfils, demanen una mirada per cada un, i que cada una sàpiga que tan sols en veu un d'entre milions. Ella se sent bé imaginant aquesta guerra que serà amagada, en la qual a la matinada, el bàndol que durant el dia serà durament castigat anirà recuperant posicions fins aconseguir el pràctic domini total de la situació. Tots els qui són a la petita ciutat per una banda, i el temporal per l'altra, seran els contendents. S'enfrontaran a mort per fer-se seus places i carrers. Malgrat la bel·ligerància de la natura, és de preveure que durant gairebé totes les hores del dia, l'exèrcit humà es defensarà amb dignitat. La desbandada general arribarà quan els rellotges, més o menys sincronitzats, llevat del de la veïna que viu guiant-se per l'hora de Buenos Aires perquè el seu fill hi és, assenyalaran les hores de la matinada. La dona pensa que gairebé tothom desitjarà amb totes les seves forces l'acabament del setge metereològic, i que pràcticament tots estaran segurs del caràcter sobrer del «gairebé» de l'inici de la frase. S'equivocaran: com en totes les guerres i com en totes les paus, no tothom estarà d'acord amb la majoria. La que ara imagina voldrà que continuï el vent i la pluja. La foscor que ara la consola l'ajuda a mantenir-se impassible

quan, des de darrere una finestra de l'edifici de davant del seu, s'escampa llum elèctrica. Ser testimoni del que passa dins d'uns dels enormes murs de formigó i plàstic o fusta de persiana abaixada, en els quals la nit ha convertit els edificis de la ciutat, és iman de mirades prou potent per atraure la seva. Entre la decoració de menjador auster, la dona distingeix la forma de qui, els pocs que l'anomenen al barri, coneixen com el veí del 3r 2a. A la bústia no s'hi ha escrit el nom i ell mai no ha sentit que cap veí li preguntés. El veí del 3r 2a vesteix un pijama clar, que anys enrere havia estat el seu preferit. Porta un got d'aigua a la mà. Segons després, la dona veu que l'home que s'acaba d'asseure a la butaca d'orelles que està encarada cap a la finestra, buida el got i el deixa sobre la tauleta propera. Després recolza el cap al racó en forma d'angle dibuixat entre el respall i l'orella dreta del moble. Abans de fer-ho imagina la suma de paraules que és ell pels qui més el coneixen: 27 anys, més aviat baix, cabells negres llargs, poc sociable, llicenciat en història, a l'atur... i para aviat de comptar. Es pregunta si ell és el resultat d'aquesta suma i l'atenalla l'angoixa. Pensaments com aquest són els que li solen omplir la ment quan s'endormisca. El cos de dona distanciat fins ara per poc espai més que el de l'estretor del carrer que separa els

edificis dels dos pijames, afegeix distància entre ells. Al lent ritme de les seves passes desfà el camí que la duu al llit.

Al veí del 3r 2a ja no el miren els ulls verds, és ell, amb les parpelles closes, qui s'observa. Es mira a dins: mira com li desapareix la mirada. L'endormiscament li suprimeix els esquemes d'ordenació racional del pensament, aquelles portes estretes d'aparent pas obligat, col·locades entre les amples muntanyes. S'oblida d'ell i s'integra a d'altres éssers: esdevé ésser marí llançat a descobrir el secret del mar, tot cos, força per esbotzar les fibres de tot múscul, també els de l'aigua, els que donen la vida i després submergeixen el braç per frenar-lo. Se sent el venecià gondoler que en ple passeig turístic oblida esgarips eslaus o germànics, orientals o llatins llunyans, que oblida diners, salut, futbol i família que només ho és de nom, i s'enamora. S'enamora del color de la mar a Venècia, de les esglésies i palauets, i de la brisa que li omple el pit. Viu en la forma d'escalador de les més altes muntanyes, en la d'inventor de màgia per envasar sense data de caducitat, en la de temperatura ideal de refugi de muntanya amb llar de foc. Es transforma en ble de ciri testimoni dels més sincers precis, en l'abraçada de dos cors units, en l'escalf del primer petó que rep un infant, en el que emana del primer poema ben escoltat...

Transformacions nascudes per ser pròleg a reconèixer-se amo de dos braços menuts, coronats per manetes que s'esforcen per contenir el devessall de llàgrimes de plor desesperat i incompès. Des del seient de darrere del cotxe que condueix la mare, la desfilada de colors d'altres cotxes, de semàfors, de cases, de botigues, de vestits de gent gran, i també de vestits com el seu, vestits d'anar a col·legi, l'intimida. És el collage de desordre que sap, i no vol saber, que precedeix els tons tallants de la imatge fixa que durant hores i hores l'ofegarà: la imatge de l'escola. Allí on els colors s'hauran conxorxat per dibuixar i pintar la blancor de la mort a la cara de la senyoreta. «*Dibuixar i pintar*», dos mots que per si sols li denteguen la panxa. Dins seu els sent pronunciar amb el deix de la monitora del casal d'estiu: *Has de dibuixar i pintar, has de dibuixar i pintar*, i un i dos i tres cops, i molts més cops sentint-ho. Que si un elefant, que si una poma, que si un vaixell, que si un cotxe... Això i allò i allò i això, sempre dibuixar i pintar! I ell no volia i feia cara d'estar a punt de plorar. Però no plorava encara, era com si esperés sentir la veu de la monitora dient-li que si no obeïa, a la senyoreta de l'escola, que ell tant estimava, la mataria un monstre. I aleshores sí que plorava, i amb totes les seves forces. Fins que, quan s'havia esgotat, entre sanglots, amb unes quantes ratlles trencava el blanc de fulla de quadern de dibuix. Eren les ratlles que a la monitora la feien sentir persona d'autoritat, i que al nen l'omplien de la por de saber que en les seves ratlles es feia difícil veure-hi un elefant, una poma, un vaixell o un cotxe, i que així, doncs, de la capacitat visual del monstre en depenia tornar a veure la senyoreta. Quan el cotxe s'atura, l'escalf de la mare, que tant havia desitjat abans de sentir-lo, encara el fa plorar més. Pensa que l'abraçada i les paraules de la mare són de condol per una desgràcia que ella ja deu saber: la mort de la senyoreta, de la qual ell n'és culpable. Ara la mare, amb cara llarga perquè també estimava la senyoreta, l'abraça, però quan sàpiga que el monstre se l'ha menjada per culpa seva, ja no l'abraçarà. Per tot això, i per la grapa que li estreny la panxa, plora encara amb més força. La tenalla de la desesperació estreny més i més, fins que el nen ja no pot continuar dins d'ell mateix i en fuig, abandonant el cos al dolor. Torna just a temps per sentir el frec del mocador que li recorre les galtes al ritme del to de veu pausada, sense alts i baixos, de la senyoreta. Aviat es calma, i assegut sobre un coixí blau es mira els colors humits o resplandents dels ulls que l'envolten.

Explorant-los, abandona novament el seu cosset, ara per viatjar al país dels colors assolellats de càlid sol de muntanya, el país dels somnis. En el mateix on un pintor s'apropia dels ulls del nen i de les pintures úniques que a través d'ells es filtren. Són les pintures que falten perquè el seu pinzell esbossi la forma del que encara no sap què és. Al pintor se'l coneix pel nom de veí del 3r 2a.

Es pregunta quins deuen ser els motius del plor o del somriure dels altres nens, es meravella de la suavitat de la senyoreta, i aleshores somriu. Ho ha fet perquè pensa en la futilitat de la desesperació recent del cos que l'hostatja. Amb els ulls lluent per la descoberta, traça la pinzellada que dona al quadre la forma que el mateix quadre buscava. Llavors fa un parell de passes enrere i es complau amb l'obra amb què el seu interior treballava des de fa temps. Tots els colors hi són presents: el de l'ésser marí que busca el secret del mar, el del gondoler que a cada passeig turístic s'enamora, el de l'escalador de les més altes muntanyes, el de l'inventor de màgia per envasar, el de la temperatura ideal de refugi de muntanya amb llar de foc... Tots, tots els matisos hi són. La seva bellesa és inabastable amb paraules. Bellesa de món enorme que enquibeix infinitat de mons i que alhora té la petitesa d'un gra de sorra en la platja de l'univers. Veure clar estant endormiscat que hi ha tant per veure, poesia, poesia de la vida. Estepes russes, llacs alpins, mercats àrabs, selves amazòniques, bancs de corall polinèsics, camps d'arròs xinesos, ramats de nyus andins, boscos escandinaus... tot, tot fos amb la petita ciutat que s'escampa darrere la finestra. Refosa de totes les llums i de totes les penombres, de totes les olors i de tots els cels, amarada per totes les pluges. Pluja que ara cau sobre la petita ciutat i que dibuixa inconegudes formes al vidre del menjador del 3r 2a. La pluja, acompanyada de la percussió de llamps i trons, suma que ell veu com notes de dansa de pau, obra de geni que musica el pas del temps. Pluja presumida que busca atraure el màxim de mirades. A la petita ciutat on ara es fa de dia, a una l'ha ben captivada: la de l'home que acaba de despertar del seu endormiscament. El que no recorda allò que ha vist amb les parpelles closes. El que sent la serenor de l'aigua que reposa després del sacseig. Somrient i lluny de l'eufòria segueix amb la mirada la caiguda de gotes escollides a l'atzar. En la força de tempesta de cadascuna d'elles hi veu la dolçor de la pluja fina, la constància del ruixat persistent, la discreció de la rosada, també la serenor d'un cel clar. Meravellant-se de la sensació d'amplitud en respirar que descobreix, es torna a asseure a la butaca d'orelles. Desitja testimoniar l'allau de mirades que omplirà els carrers d'aquí més o menys una hora. Dins seu entreveu com totes sorprenen la pluja amb el mateix, amb la paraula *bellesa* dita amb gesticulació convincent el fet que tothom s'encarés al món com ell ho ha fet avui. És aleshores quan se li dibuixa davant els ulls un quadre de bellesa molt superior a la d'un altre que ara recorda haver vist. El veí del 3r 2a se sent observat i aixeca la mirada. L'atura quan cau captiva d'un verd de primavera que no és com el de cap altra primavera. Verdor càlida d'ulls de dona que ha reduït a res la distància entre els dos edificis en els quals viuen. Com el venecià gondoler, ho oblida tot i s'enamora. S'enamora d'uns ulls dels quals neix una altra mirada. S'enamora del somni recent descobert, que és trobar un quadre per fondre a contrallum amb el que veu ell, i admirar-ne plegats les línies que difereixen i les que s'apleguen. Les que coincideixen com ho fan les dues pinzellades que ara els empenyen a tots dos escales avall dels seus respectius blocs de pisos, i que els fondran en una abraçada de dos cors units.

Josep Agustí